

**RAVEN RUËLL KAN EN WIL NIET ANDERS PRATEN DAN VANUIT WAT HIJ HEEFT VERLOREN:
DE GEMEENSCHAP ALS HOEKSTEEN VAN DE SAMENLEVING**

Etcetera: We zijn nu in de stad die vroeger Brussel was. Er is ook hier nog niet zoveel veranderd. De kvs is wat ouder geworden. Maar de mensen proberen nog altijd een manier te vinden om samen te leven. De kvs heeft zich uitgebouwd tot een sleutelspeler in dat proces. Maar er is iets fundamenteel anders. Je merkt het meteen als je het theater binnenstapt. In de zalen wordt geen theater meer gemaakt. De grote Bol dient nu als soepkeuken, met zorgvuldig afgezonderde kleine hokjes waarin elke 'klant' anoniem en snel wordt bediend en terug de straat ingestuurd. Het plein voor de schouwburg is één grote parking geworden omdat de bankjes en de speeltuin al jaren niet meer werden gebruikt. In Brussel zijn geen gemeenschappen meer: mensen komen niet meer samen om dingen te delen, er is geen samen-leven meer, alleen nog functioneel overleven. Mensen lopen rond als monaden, onaanraakbaar en onaanspreekbaar. De technologie laat hen toe om hun eigen wereld te creëren en die te projecteren over de stad heen. Rituelen zijn niet langer gemeenschapsvormend, maar dienen enkel nog de persoonlijke obsessie.

R.R.: Een wereld zonder gemeenschap? Dan ben je de essentie van het theater kwijt! Theater staat of valt met een gemeenschap. Het gaat er net om zoveel mogelijk mensen samen te brengen. Er is geen theater zonder een collectief aan mensen. Ik kan niet leven zonder iets te communiceren.

Etcetera: Als er geen theater meer is, is er dan nog een theatermaker? Wat ga je doen?

R.R.: Dan moet ik als theatermaker iets anders gaan bedenken. Misschien ga ik wel naar de mensen toe, huis-aan-huis. Of misschien ga ik wel de straat op en roep ik tot er zich mensen verzamelen. Misschien is dat zelfs goed voor het theater. Zo wordt het verplicht om de zalen – die toch alleen maar veilig zijn – te verlaten.

Misschien kun je dan wel iets maken rond de vraag 'Waarom komen we niet meer samen'. En ik zou dat maken met een grote woede, maar ook met de concrete gegevens die ik dan heb en nu dus nog niet. Of misschien zou ik dan wel schrijven, veel schrijven. En misschien zou dat dan wel gaan over het belang van het verleden, toen de gemeenschap nog bestond!

Het idee van een gemeenschap is zo essentieel omdat je zonder mensen geen kunst hebt. Ik kan mij wel een schilder voorstellen, zoals in *Art Brut*, die doeken heeft geschilderd zonder dat iemand anders dan hijzelf ze zag. Of schrijvers, die dagboeken en dagboeken volschreven van een ontstellende schoonheid, maar die deze nooit hebben laten verschijnen of nooit gewild hebben dat iemand ze las. Ze hebben dat geschreven voor zichzelf, met zichzelf.

Bij theater kan je je dat moeilijker voorstellen. De rechtstreekse communicatie is noodzakelijk. Misschien kan ik wel zot worden. Zot worden van eenzaamheid in zo'n wereld en tegen de boekencast of de koelkast spreken. Maar is dat dan een vorm van theater? Zolang er niemand komt kijken, is er geen theater.

Het publieke getuigen is essentieel voor mij. Het gebeurt *live*. Elke avond is het anders. Ik kan geen voorstellingen maken zonder publiek of zonder publiek in gedachten. Dat is onmogelijk. Je maakt net theater omdat het de enige plek is waar mensen nog op een bepaalde manier iets delen. Mensen zijn dan bij elkaar en niet alleen voor de tv. Het zijn de laatste ontmoetingsplaatsen. Daarom zijn ze zo essentieel! En zelfs al komt er minder en minder volk naar het theater kijken, het móet blijven gebeuren. Het zijn dingen waar je als mens nood aan hebt, hoe individualistisch je ook bent ingesteld. Je kan niet alleen leven, misschien kan je een beetje alleen met jezelf leven maar je hebt nood aan anderen. En een voorstelling kan daartoe bijdragen. Je hebt nood aan collectieve belevissen. En ik vind het belangrijk dat de zalen vol zitten en dat er een schoonheid gedeeld kan worden met elkaar of dat iets in vraag gesteld kan worden. Het is een ontmoetingsplaats, een denkruimte zoals jij het noemt. En dat wil ik verdedigen tot der dood!

(De theatermaker staat plots recht en begint een vurig betoog.)

Een toekomstbeeld of: NU!